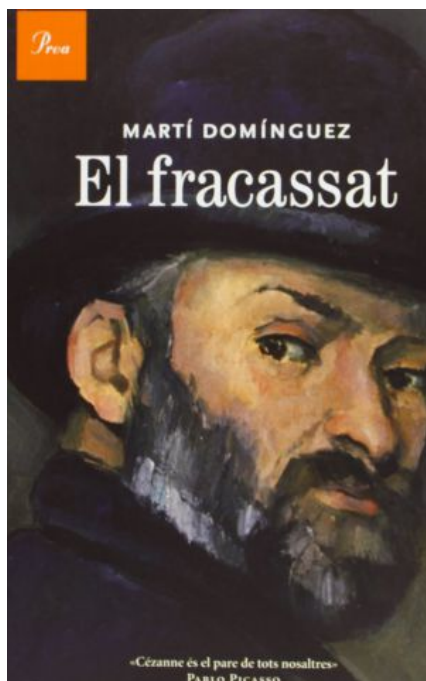

Cézanne: poesia i pensament fets pintura

El pintor dona cos a la defensa de creació “pura”, contra tots els entrebancs culturals i familiars

FRANCESC CALAFAT | 26 JUN 2013 - 20:03 CET

Archivado en: [Literatura catalana](#) [Martí Domínguez](#) [Opinió](#) [Crítica literària](#) [Crítica](#) [Comunidad Valenciana](#) [Narrativa](#) [Libros](#) [Literatura](#) [España](#) [Cultura](#)

'El fracassat', novel·la de Martí Domínguez.

El fracassat és la quarta novel·la de Martí Domínguez. Una bona part de lectors amb tota seguretat la qualificaran de novel·la històrica, una forma singular –si voleu– lligada a la divulgació de les idees, però històrica al cap i a la fi. Com és raonable, Martí Domínguez, davant la camisa de força de les etiquetes, afirma que ell no en fa, de novel·la històrica, perquè “allò que és substancial no és el fet històric, sinó el que s’aporta de la vida”. Però això és una veritat a mitges, perquè l’autor valencià no s’inventa personatges *ex professo* de característiques i època semblants, sinó que a consciència tria personatges i contextos que han existit i que han tingut una transcendència i continuen tenint-ne. I precisament per aqueixa càrrega de significat o de valor simbòlic que aporten els personatges, Martí Domínguez recorre al passat. El coixinet històric permet al novel·lista no haver d’explicar-ho tot, sinó centrar-se en els aspectes que més l’interessin, que solen estar connectats amb el present. Una bona història amb figures del passat mata dos pardals d’un tret: amb l’encarnació de temps pretèrits il·lumina el moment actual.

És el que fa Martí Domínguez amb Paul Cézanne. El pintor de Provença, juntament amb els més purament “impressionistes”,

per dir-ho així, entre ells, Camille Pissarro, un personatge clau en la novel·la, pel fet de ser un personatge d’enllaç entre els impressionistes i Cézanne i, sobretot, perquè li obri vies per a anar una mica més enllà. Paul Cézanne dona cos a la defensa de creació “pura”, contra tots els entrebancs culturals i familiars i malgrat tota mena de penalitats, i representa també la lluita contra la invisibilitat. Tot plegat, una evocació de les circumstàncies que dessagnen la figura de l’escriptor a causa dels terratrèmols que viu el món cultural i editorial.

El fracassat focalitza a través 26 estampes o seqüències que abasten els anys del 1872 al 1874, un període fonamental en la trajectòria de l’artista. Està en vies de trobar el sentit de la seua pintura i de la seua vida, però alhora vius moments desesperats. Té més de trenta anys, no ha venut cap quadre, viu aterrit per la supervivència i pel fet que la seua família descobreixca una vida al marge de les convencions religioses i socials. Un moment marcat per la companyia i l’exemple de Pissarro que el trau del pou artístic i existencial i el du a superar

El fracassat

Martí Domínguez

Editorial Proa

Barcelona, 2013

223 pàgines

l'estil barroc i retorçut i la problemàtica existencial. Amb l'amic i el contacte amb la natura, la seua virulència amaina; la tensió resisteix, però la natura li permetrà de percebre les arrels de la vida humana i d'expressar una certa unitat i harmonia entre les coses. És el moment en què, tot i ser un home culte, forja una imatge de figura marginal, descurada i intractable, preocupat per bastir un art rigorós, sense renúncies i subratllats. Va ser un home de vista discreta, ja que la seua vida va ser la seua obra. No li preocupava tant fer grans obres mestres com capir veritats menudes que li confirmen la ruta que calia seguir. Treballava per crear una imatge deferent de les coses. Aquestes havien de partir de la realitat, però havien de créixer en les ninetes dels ulls interiors. El seu treball és obsessiu, esgotador. Encara la pintura com una exploració pura i despreocupada, com la recerca d'una fórmula i d'una veritat que només pot entreveure a través de la reflexió permanent que era per a ell la pintura. La dèria per cercar la fórmula, per tacar i esborronar i trencar llenços era la seua via de ser conscient de la realitat. Per tant, una manera de pensar a través dels colors i de les estructures. El rigor, l'honestat i el risc –m'atreuria a dir– posen en relleu que ètica i pensament es configuren en el llenç. Les reflexions del protagonista i la manera d'enfrontar-se a l'obra demostren que el coneixement de les coses no és passiu, motivat per la simple contemplació, sinó que més aviat sorgeix per una voluntat de captar la realitat i fer-la seua. No es tracta tant de traduir les sensacions com de crear-les. Fa la impressió que gràcies al poliment insistent arriba en molts quadres a un equilibri i a una puresa i a uns extrems que no pogueren aconseguir els seus companys d'aventures. És com si la poesia i la reflexió sorgiren de la seua pintura.

Segurament *El fracassat* no conté la sorpresa o la novetat que podien tenir algunes de les novel·les anteriors, però és una obra ben equilibrada i on Martí Domínguez demostra un domini més ferm de les seues bondats narratives: redueix la descripció al mínim i posa la fluïdesa discursiva al servei del joc i del xoc dramàtic, de la fondària psicològica i dels encreuaments de mirades i perspectives estètiques, siga a través dels diàlegs o alguns monòlegs. Una novel·la que té un objectiu molt clar, el defensa amb convicció i la història va creixent en intensitat i interès a mesura que progressa. Tot un seguit de punts a favor seu.